

LIMITY PORTÁLU SLOVENSKE ZAHRANIČIE

Dušan Mikolaj

Čas plynie, tému pripomeniem niekoľkými skutočnosťami. Pred štyrmi desaťročiami, uprostred roku 1977 začala Matica slovenská vydávať časopis *Slovensko*. Stal sa súčasťou aktivít národnej inštitúcie, ktorú štát poveril oficiálnymi kontaktmi s našimi krajanmi, odbornou a metodickou pomocou pri ich kultúrnych a vzdelávacích aktivitách. Mesačník informoval o živote na Slovensku aj slovenských komunit vo svete, vydavateľ ho posielal na rozvetvený adresár spolkov i jednotlivcov. Po roku 1989 sa stal aj otvorenou platformou na diskusiu o témach, ktoré predtým boli tabuizované, prinášal rozhovory s osobnosťami kraja i verejného života, aktuálne reportáže aj z miest a štátov, o ktorých sa dovtedy nepísalo. Rozsah časopisu sa zväčšoval, jeho obsah vyvolával širší záujem čitateľov, lenže práve vtedy nové vedenie Matice začalo jeho periodicitu redukovať. Tento administratívny zásah pretrval, teraz vychádza ako štvrťročný magazín a vzájomná komunikácia medzi Slovenskom a slovenským zahraničím sa z neho úplne vytratila. Po vzniku Slovenskej republiky sa *Slovenské zahraničie* dostalo do názvu mesačníka, ktoré začal roku 1996 vydávať Dom zahraničných Slovákov. Po zrušení tejto inštitúcie zriadenej Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky prešiel časopis roku 2006 do zriaďovateľskej pôsobnosti Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, kde vedenie inštitúcie čoskoro zmenilo periodicitu na štvrťročnú a koncom roka 2009 vydalo jeho posledné číslo. Začiatkom roku 2011 som sa stal jedným z poradcov nového predsedu tohto úradu, ktorý vo svojom päťročnom koncepčnom programe začal budovať aj internetový portál *Slovenské zahraničie*. Na tvorbe portálu sa podieľali viacerí pracovníci ÚSZZ a postavili základňu, ktorá mala využívať nové elektronické technológie, aby výrazne dynamickejšou formou pokračoval vo zverejňovaní a archivovaní informácií od začiatkov masovejšieho vyst'ahovalectva Slovákov do sveta až k súčasným migračným pohybom. Osobitú internetovú sieť sme chceli vytvárať spoločne, vzájomnou spoluprácou so zriaďovateľmi a správcami slovenských portálov vo svete a podnecovaním na vytváranie nových. Prínos mal byť vzájomný. Koncepčné predstavy vychádzali z toho, že na internetových a portálových stránkach slovenského sveta sú už zverejnené mnohé informácie, cez portál *Slovenské zahraničie* treba na zaujímavé podnety, názorov ich tvorcov a prispievateľov upozorňovať čo najširší okruh záujemcov na Slovensku. uvedomovali sme si, prirodzene, že naplniť predstavy bude náročne. Pri vnímaní Slovákov žijúcich v zahraničí ako veľkej a rôznoodej komunite sa totiž vynárajú stovky drobných odlišností i veľkých názorových rozdielov. Za jedno z najvýznamnejších poslani portálu *Slovenské zahraničie* bola preto nevyhnutná ústretovosť smerom k slovenskému svetu a rešpektovanie mnohorakých rôznorodostí – nie ich individuálne kádrovanie. Zacitujem:

„Budeme sa tešiť najmä z toho, ak sa nám podarí prepájať komunikačné linky, ktoré nebudú zauzľovať hraničné, štátne, regionálne, spolkové ani skupinové bariéry.“

Správu portálu Slovenské zahraničie garantuje vláda Slovenskej republiky prostredníctvom Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. V tom mala byť záruka, že jeho aktuálny obsah a nadčasová informačná databáza – ešte jedna citácia – „sa budú formovať priebežne a dátumovo neohraničene, a to nielen počas obdobia toho-ktorého predsedníckeho vedenia úradu. Jeho idea a program totiž zosobňujú budovanie trvalej odbornej, publicistickej a aktuálnej informačnej databázy, ktorá bude vypovedať o tom, odkiaľ pochádzame a čím naši ľudia svojimi výskumami, vynálezmi, tvorivosťou, vzdelaním, duchovným pôsobením či zručnosťami prispeli do európskeho a svetového kontextu vedy, umenia, vzdelávania, kultúry, literatúry, športu a iných spoločenských oblastí.“

Nemám kompetencie, ani zámer hodnotiť celkovú úroveň portálu **Slovenské zahraničie**. Päťročný pracovný cyklus predsedu ÚSZZ sa voľbami roku 2012 skrátil na nejakých pätnásť mesiacov, a tým aj naša účasť na ďalšej tvorbe portálu. Odvtedy ho spravuje jeden pracovník, a ten súčasne garantuje aj úradné činnosti spadajúce do mediálnej sféry. Vieme, že takýmto personálnym obsadením nemožno zabezpečiť zamýšľanú komunikáciu medzi Slovenskom a slovenským svetom. Namiesto konštruktívnych návrhov na prípadné riešenie preto vyvstáva skôr otázka, či Slovenská republika považuje práve takúto činnosť za potrebnú a spoločensky prospešnú. Ak áno, potom treba odpovedať, ktorá verejná inštitúcia by takúto komunikáciu prostredníctvom internetových sietí mala garantovať. Podobne otvorených otázok je, samozrejme, viacero, pretože okrem ÚSZZ Slovenská republika nemá iný výkonný subjekt, ktorý by garantoval plnohodnotné skúmanie dejín slovenského vyst'ahovalectva, emigrácie, exilu alebo sa systémovo zaoberal súčasnými migračnými pohybmi mladých Sloveniek a Slovákov.